

הסוד של לבן

עיון בפרשת חשבוע על פי הגר"א (הגאון רבי אליהו קרמר) מוילנא

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

1. גר"א הגדה של פסח

ארמי אובד אביו. "צא ולמד מזה ביקש לבן הארמי וכו'". פירושו, אע"פ שאין אנו מודגשים בניסים אשר הוא עושה תמיד, אעפ"כ הוא עושה תמיד נפלאות גדולות לברו. ו"צא ולמד" מלבן הארמי, כלומר שבהשקפה ראשונה לא נראה הרעות אשר עשה לבן ליעקב, ואינו ידוע לנו מה ביקש לבן הארמי לעשות ליעקב, ואעפ"כ העיד עליו הכתוב "ארמי אובד אביו". אלא על כרחק הוא ביקש לעקור את הכל, והקב"ה היפך לטובה. כן הוא עושה תמיד ניסים עמו, אף שאין אנו מודגשים.

2. עולת ראיה א' עמי רל"א

וההוד, זו מלחמת נחלי ארנון. הוד מלכות יאמר על ההכרה של רוממות שמכנת כל מנגד אף בלא פגישת התנגדות היותר קטנה, כי המנגד מקדים להיות מתבטל לפני ההוד השפוך על כסא מלכות. מלחמת נחלי ארנון היתה מצויינת בזה שלא פגשה כלל בישראל, ומבלעדי ידיעתם הוסר הכח העומד לבלע להם. זהו ההוד הנמשך מהוד שם ד' הנקרא על עם קרובו.

3. במדבר כ"א, י"ג-כ'

(יג) מִשֵּׁם נָסְעוּ וַיִּזְנוּ בְּמַעַבְרַת אֲרֵנוֹן אֲשֶׁר בְּמִדְבַר הַיַּצְא מִגְּבֹל הָאֲמֹרִי כִּי אֲרֵנוֹן גְּבוּל מוֹאָב בֵּין מוֹאָב וּבֵין הָאֲמֹרִי: (יד) עַל כֵּן יֹאמֵר בְּסֵפֶר מִלְחָמוֹת יְהוָה אֵת וְהֵב בְּסוּפָה וְאֵת הַנְּזוּלִים אֲרֵנוֹן: (טו) וְאֲשֶׁר הַנְּזוּלִים אֲשֶׁר נָטָה לְשִׁבְתָּ עַר וַנִּשְׁעַן לְגְבוּל מוֹאָב: (טז) וּבִשְׁמֵם בְּאֶרֶץ הוּא הַבְּאֵר אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לְמִשְׁהָ אֲסַף אֵת הָעַם וְאֶתְנָה לָהֶם מַיִם: (יז) אִו יִשִּׁיר יִשְׂרָאֵל אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלַי בְּאֵר עֵנֹי לָהּ: (יח) בְּאֵר זִזְפוּרָה שְׁרִים פְּרוּהָ גְדִיבֵי הָעַם בְּמוֹזֶקֶק בְּמִשְׁעַנְתָּם וּבְמִדְבַר מִתְנָה: (יט) וּבְמִתְנָה נְזוּלִיאֵל וּבְנְזוּלִיאֵל בְּמוֹת: (כ) וּבְמִמוֹת הַיָּא אֲשֶׁר בְּשִׁדָּה מוֹאָב רָאשֵׁי הַפְּסָגָה וַנִּשְׁקָפָה עַל פְּנֵי הַיְשִׁיבוֹן:

4. רפ"י במדבר כ"א י"ג-ט"ז

(יג) מגבול האמורי – תחום סוף מלך שלהם וכן (דברים 3) גבול מואב לשון קנה וסוף:

מעבר ארנון – הקיפו ארץ מואב כל דרומה ומזרחה עד שצאו מעבר השני לארנון בתוך ארץ האמורי בצפונה של ארץ מואב:

היולא מגבול האמורי – רעועה יולאה מגבול האמורי והיא של אמוריים ונכנסת לגבול מואב עד ארנון שהוא גבול מואב וסם חנו ישראל ולא צאו לגבול מואב (כי ארנון גבול מואב והם לא נתנו להם רשות לעבור בצרלס ואע"פ שלא פירשה משה פירשה יפתח) כמו שאמר יפתח (שופטים יא) וגם אל מלך מואב שלח ולא אבה. ומשה רמזה (דברים 3) כאשר עשו לי בני עשו היושבים צשעיר והמואבים היושבים צער מה אלו לא נתנום לעבור בתוך ארלס אלל הקיפוס סביב אף מואב כן: (יד) על כן יאמר – על חניה זו ונסים שנעשו זה יאמר בספר מלחמות ה' כשמספרים נסים שנעשו לאבותינו יספרו את זהב וגו':

את זהב – כמו את יהב כמו שיאמר מן יעד ועד כן יאמר מן יהב זהב והוי"ו יסוד הוא כלומר את אשר יהב להם והרבה נסים זים סוף:

ואת הנחלים ארנון – כשם שמספרים זנסי ים סוף כך יש לספר זנסי נחלי ארנון שאף כאן נעשו נסים גדולים. ומה הם הנסים:

(טו) ואשד הנחלים – תרגום של שפך אשד שפך הנחלים שנשפך שם דם אמוריים שהיו נחצאים שם לפי שהיו ההרים גבוהים והנחל עמוק וקלר וההרים סמוכים זה לזה אדם עומד על ההר מזה ומדבר עם חבירו זהר מזה והדרך עובר בתוך הנחל אמרו אמוריים כשיכנסו ישראל [לארץ] לתוך הנחל לעבור נלח מן המערות בהרים שלמעלה מהם ונהרגם בחלים ואזני זליסטרלות והיו אותן הנקעים זהר של כל מואב וזהר של כל אמוריים היו כנגד אותן נקעים כמין קרנות וקלים בזלטין לחוץ כיון שצאו ישראל לעבור נזעזעו ההר של א"י

כשפחה היואלת להקביל פני גבירתה ונתקרב לכל הר של מואב ונכנסו אותן הקדים לתוך אותן נקעים והרגום זהו אשר נטה לשבת ער שההר נטה ממקומו ונתקרב לכל גבול מואב ונדבק זו וזה ונשען לגבול מואב (בס"א אינו) (ועברו ישראל על ההרים ולא ידעו הנסים האלו אלל ע"י הבאר שנכנס לסם):

(טז) ומשם צארה – משם צא האשד אלל הבאר כילד אמר הקב"ה מי מודיע לבני הנסים הללו המשל אומר נתת פת לתינוק הודיע לאמו לאחר שעברו חזרו ההרים למקומם והבאר ירדה לתוך הנחל והעלתה משם דם ההרוגים וזרועות ואיזרים ומוליכתן סביב המחנה וישראל ראו ואמרו שירה: